

Lezen met een vergrootglas: een wandeling door de Italiaanse literatuurgeschiedenis (1840-1945)

Een gevarieerde wandeling door de Italiaanse literatuurgeschiedenis tussen 1840 en 1945, een periode van ingrijpende maatschappelijke en culturele veranderingen. We lezen een aantal fragmenten in vertaling en bespreken daarvan stijl, thematiek en context, dit met het doel te begrijpen wat er staat (close reading). Uw mening is welkom, maar zwijgen mag ook. Zo nu en dan zal ik het een en ander illustreren met filmfragmenten.

We behandelen een aantal voorbeelden uit de Italiaanse literatuurgeschiedenis van 1840 tot 1945. Sommige werken zijn ook verfilmd; ik toon enkele korte scènes. De reeks begint met Manzoni en Collodi, die een beslissende rol speelden bij de standaardisering van het Florentijns. Vervolgens lezen we fragmenten van de Siciliaanse schrijver Verga, een van de belangrijkste vertegenwoordigers van het zogenoemde 'verismo'. U maakt kennis met het heroïsche universum van D'Annunzio en de introspectieve romans van Svevo, waarin de figuur van de antiheld centraal staat. Een van de colleges zal volledig gewijd zijn aan Luigi Pirandello, onderscheiden met de Nobelprijs voor Literatuur in 1934. In de jaren dertig werd de Italiaanse cultuur steeds sterker ingeperkt door de fascistische censuur, maar veel schrijvers zochten nieuwe wegen om zich te uiten. Wie waren dat? Ten slotte besteden we aandacht aan auteurs die tijdens en na de oorlog de overgang naar het neorealisme markeerden.

Programma (kleine wijzigingen voorbehouden):

1. Inleiding. We lezen fragmenten uit *De Verloofden* van Alessandro Manzoni en besteden aandacht aan de bijzondere ontstaansgeschiedenis van Pinocchio (Carlo Collodi).
2. Van realisme ('verismo') naar neorealisme: Luigi Capuana en Giovanni Verga.

3. Over supermensen en antihelden: Gabriele D'Annunzio en Italo Svevo.
4. Luigi Pirandello centraal, Nobelprijswinnaar voor literatuur in 1934.
5. Jaren 30 (I) - Mussolini's lange schaduw over het culturele leven: een inkijk in het censuurklimaat van het fascistische Italië. Enkele voorbeelden van teksten die niet mochten verschijnen.
6. Jaren 30 (II) – Zij keken verder dan de Italiaanse horizon: Elio Vittorini, Cesare Pavese, Ignazio Silone. En: 'ermetismo' ... wat is dat? We lezen een paar gedichten.
7. Jaren 30 (III) – vervolg op 6. Verder: Carlo Levi, schrijver in ballingschap.
8. In aanloop naar het neorealisme (1940-1945): keuze te over. Met leessuggesties voor de naoorlogse periode.

Italiaanse filmregisseurs van toen en nu verfilmden behoorlijk wat literaire werken van hun landgenoten. In bijna ieder college laat ik daar iets van zien.

Afbeelding: Oude Italiaanse boekwinkel. Claudio Camilli (vecteezy.com)

Cursusnummer	26ZN-1G24
Docent	<i>Maaïke Dicke</i> Maaïke Dicke was tot voor kort als docente Italiaanse taal en cultuur verbonden aan de RUG. Zij heeft een vertaalbureau, geeft privélessen 'Italiaans op maat' en verzorgt lezingen over verschillende Italiaanse onderwerpen.
Vakgebied	Literatuurgeschiedenis
Seizoen	2026 zomer/najaar
Dag	Maandag
Inschrijven voor	ma 21 sep. 2026
Tijd	14.15 tot 16.00
Cursusdata	28-sep., 05-okt., 19-okt., 26-okt., 02-nov., 09-nov., 23-nov., 30-nov., 07-dec.
Prijs	€ 225,-
Aantal colleges	8
Werkvorm	hoor-werkcollege

Cursusmateriaal	En digitale syllabus (in vier delen) wordt op de website van HOVO beschikbaar gesteld.
-----------------	--

Opmerkingen	Hoor- en werkcollege. Uitleg docent over tekst en context met ruimte om hierover van gedachten te wisselen.
-------------	---